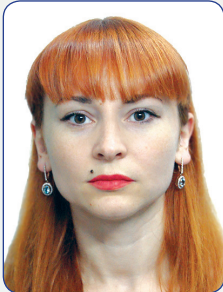

ADUCEREA SILITĂ ȘI ANUNȚAREA ÎN CĂUTARE, CA ASIGURARE A PREZENȚEI INculpATULUI ÎN INSTANȚĂ

Arina IALANJI,
judcător-suspendat,
Judecătora Chișinău,
doctorandă USM

SUMAR

În acest articol vom analiza prevederile legale și procedura de aducere silită și anunțare în căutare dispuse de către instanța de judecată după realizarea procedurii de citare legală a inculpatului ce se eschivează de la prezentarea în instanță. În acest sens, au fost analizate prevederile legale, practica judiciară în domeniu, cu elucidarea lacunelor legislative și elaborarea propunerilor de rigoare.

Cuvinte-cheie: *aducere silită, anunțare în căutare, judecare în lipsa inculpatului; proces penal; citare legală.*

În unele cazuri, acuzatul, după săvârșirea unei infracțiuni, încearcă prin diferite metode să se sustragă de la răspunderea penală. În ultima perioadă se înregistrează tot mai multe cazuri când infractorii, după ce au comis infracțiunea, se sustrag de la urmărirea penală prin părăsirea domiciliului sau reședinței.

Judecarea cauzei penale în lipsa inculpatului poate fi realizată doar după efectuarea unor acțiuni procesuale obligatorii precum citarea persoanei. În cazul în care persoana citată legal refuză să se prezinte în fața organelor de drept, în privința acesteia se aplică măsuri procesuale mai drastice ce ar asigura prezența acuzatului în fața magistratului. În acest sens, instanțele în mod firesc urmează a dispune aducerea silită în conformitate cu art. 199 CPP care constă în aducerea forțată a persoanei la organul de urmărire penală sau la instanță în cazul în care aceasta, fiind citată, în modul stabilit de lege, nu s-a prezentat fără motive întemeiate și nu a informat organul care a citat-o despre imposibilitatea prezentării sale, iar prezența ei era necesară. Poate fi supusă aducerii silită numai persoana participantă la proces, pentru care este obligatorie citarea organului de urmărire penală sau instanței, și care: se eschivează de la primirea citației; se ascunde de organul de urmărire penală sau de instanță; nu are loc permanent de trai.

Potrivit art. 321 alin. (5) Cod de procedură penală a RM, instanța, în cazul neprezentării nemotivate a inculpatului la judecarea cauzei, este în drept să dispună aducerea silită a inculpatului și să-i aplice o măsură preven-

BRINGING BY FORCE AND NOTICE IN SEARCH - PRESENT ENSURING OF THE DEFENDANT IN THE COURT

SUMMARY

In this article we will analyze the legal provisions and the procedure of forced labor demand and announcement ordered by the court after the procedure of legal summoning of a defendant who has been evaded since the presentation in court. In this regard, they were analyzed legal provisions, practice in the field with the elucidation of legislative gaps and drafting rigorous proposals.

Key-words: *forced labor, announcement in search, trial in the absence of the defendant, criminal trial; legal citation.*

tivă sau să o înlocuiască cu o altă măsură care va asigura prezentarea lui în instanță, iar la demersul procurorului, să dispună anunțarea inculpatului în căutare. Încheierea privind anunțarea inculpatului în căutare se execută de către organele afacerilor interne.

Spre exemplu, în aspect istoric, chiar și Statutul procedurilor penale pentru Rusia din 1864 menționa că în cazul neprezentării personale a inculpatului, iar măsurile de asigurare a prezenței nu s-au soldat cu succes, instanța la cererea părții învinuirii, expedia decizia despre anunțarea în căutare a inculpatului, care era publicată în ziarele locale. În cazul prezenței unei suspiciuni că suspectul este plecat peste hotare, decizia se publică în ziare de limbi străine, fiind concomitent adoptată decizia de administrare a averii acestuia [16].

Persoanele care execută pedepse privative de libertate sau împotriva cărora s-a luat măsura arestării preventive se citează la locul de deținere, prin administrația locului de deținere, situație reglementată de dispozițiile art.238 alin.(5) din CPP. Judecata nu poate avea loc dacă inculpatul execută pedepse privative de libertate sau împotriva căruia s-a luat măsura arestării preventive. Aducerea inculpatului arestat la judecată este obligatorie.

Așadar aducerea silită este o măsură procesuală de constrângere care are drept scop asigurarea prezenței participantului la procesul penal, inclusiv a inculpatului contrar voinței acestuia, doar după realizarea citării legale prealabile și în cazul în care aceasta refuză în mod benevol să se înfățișeze în fața organului de drept, care a citat-o, se eschivează sau dacă locul de aflare a acestuia nu este cunoscut.

Potrivit Dicționarului de drept procesual penal, aducerea silită este definită ca măsură procesuală prin care se realizează înfățișarea persoanelor în fața organului de ur-

mărire penală sau a instanței de judecată. Sau drept aducerea forțată a persoanei la instanță în cazul în care aceasta fiind citată, în modul stabilit de lege, nu s-a prezentat fără motive întemeiate și nu a informat organul care a citat-o despre imposibilitatea prezentării sale, iar prezența ei era necesară. Poate fi supusă aducerii silită numai persoana participantă la proces, pentru care este obligatoriu citarea de către instanță și care: se eschivează de la primirea citației; se ascunde de instanța de judecată; nu are loc permanent de trai. Aducerea silită se efectuează pe baza unei încheieri a instanței de judecată [14, p.18]. Potrivit aceleiași surse, darea în urmărire este definită ca activitate pe care o desfășoară organele competente pentru găsirea persoanei împotriva căreia s-a emis mandat de arest și pe care organul însărcinat cu executarea mandatului nu l-a putut executa, deoarece nu a găsit pe cel căutat [14, p.65].

În una dintre lucrările sale, I.G. Dolea menționează că aducerea silită poate fi aplicată doar după citarea persoanei. Temeiurile de aducere silită sunt determinate de eschivarea de la primirea citației, faptul că persoana se ascunde de organul de urmărire penală sau de instanța de judecată, sau nu are loc permanent de trai circumstanțe ce urmează a fi probate. Actul prin care se dispune aducerea silită la etapa judecării cauzei în fond este încheierea instanței, în conținutul căreia se vor indica date cu privire la persoană, momentul citării, absența motivelor neprezentării și alte date ce vor confirma necesitatea aplicării acestei măsuri procesuale [10, p.516].

Aducerea silită ca măsură de constrângere este utilizată pentru a asigura îndeplinirea obligațiilor procedurale de către participanții la procesul penal, precum și un mijloc de influență în desfășurarea acțiunilor procedurale și de investigație pentru a asigura buna lor funcționare. Prin aducerea silită partea urmează să-și exercite cu bunăcredință obligația sa de a se prezenta în fața organului de drept în cazul când este citată în mod legal, însă în cazul în care apare o situație de conflict potrivit căreia participantul la proces refuză benevol de a se prezenta după o citare legală, în privința acestuia urmează a fi dispusă o măsură mai drastică, precum aducerea silită, pentru a-l responsabiliza [18, p.49].

Urmează să menționăm că atât măsura procesuală de aducere silită potrivit art. 199 alin. (6) CPP cât și cea de anunțare în căutare potrivit art. 321 alin. (5) CPP este una dualistă, fiind adoptată de către instanța de judecată, dar pusă spre executare în sarcina organelor polițienești. Prevederi privind obligațiile colaboratorilor de poliție de a asigura prezența persoanelor în fața instanțelor de judecată și a organelor de drept se regăsesc și în art. 21, 22 din Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, nr.320 din 27.12.2012 [12], potrivit căreia aceasta contribuie la aducerea în autoritățile sau instituțiile publice respective, la solicitarea acestora, a persoanelor care se sustrag de la prezentarea obligatorie, în conformitate cu legislația și execută mandatele și deciziile instanțelor de judecată pentru punerea persoanelor în stare de arest preventiv, hotărârile instanțelor de judecată, ale procurorilor și ofițerilor de urmărire penală pentru aducerea silită a persoanelor care, fiind citate, se sustrag de la prezentarea în organele respective.

Legislația română conține o reglementare mult mai detaliată a fenomenului anunțării în căutare, comparativ

cu legea internă care nu conține careva date în acest sens, cu excepția art. 321 CPP RM, fiind menționată posibilitatea instanței de a anunța în căutare inculpatul ce se eschivează de la proces, doar la demersul acuzatorului de stat. Astfel, prevederile art. 521-526 CPP al României [5], prescriu darea în urmărire a persoanelor, procedura de dispunere a unei atare măsuri procesuale, precum și activitățile ce pot fi realizate în procedura urmăririi, precum și revocarea acesteia. Prevederile în cauză prescriu că darea în urmărire se solicită și se dispune pentru identificarea, căutarea, localizarea și prinderea unei persoane în scopul aducerii acesteia în fața organelor judiciare ori punerii în executare a anumitor hotărâri judecătorești. Ordinul de dare în urmărire se pune în executare de îndată de către structurile competente ale Ministerului Administrației și Internelor care vor desfășura, la nivel național, activități de identificare, căutare, localizare și prindere a persoanei urmărite. Instituțiile publice sunt obligate să sprijine, în condițiile legii și conform competențelor legale, organele de poliție care efectuează urmărirea unei persoane date în urmărire.

Considerăm că procedura dării în urmărire reglementată de legislația română în fapt corespunde procedurii noastre de anunțare în căutare, însă trebuie menționat faptul că ar fi binevenită o reglementare detaliată a acesteia și în legea procesual penală națională, în modul cum este realizată aceasta în legea română, or, în prezent legislația RM nu conține careva reglementări privind modul de realizare a procedurii de anunțare în căutare, iar careva acte normative sau instrucțiuni în acest sens lipsesc, la nivel național de către instanțele de judecată anunțarea în căutare fiind realizată potrivit unei practici stabilite.

CPP al Federației Ruse în art. 5 pct. 38 definește acțiunile de căutare drept măsuri realizate de către organul de urmărire penală în vederea stabilirii locului de aflare a persoanei bănuite în comiterea unei infracțiuni. Tratarea dată nu o considerăm una binevenită, deoarece legiuitorul admite o atare măsură procesuală doar la etapa urmăririi penale în privința bănuितului, dar nu este clar cum procedează instanțele de judecată în cazul când inculpatul se eschivează de la proces.

Trebuie să menționăm că aducerea silită comparativ cu anunțarea în căutare, este reglementată în mod mai detaliat în art. 199 CPP, însă, în pofida acestui fapt, în practica judiciară se întâlnesc neînțelegeri între organele de urmărire penală, instanța de judecată, pe de o parte, și cele de poliție, pe de altă parte, pe marginea neexecutării corespunzătoare sau în termen a deciziilor privind aducerea silită.

Astfel, prin decizia Colegiului Penal al CSJ din 3 iulie 2018, s-a admis recursul, a fost casată încheierea protocolară a Curții de Apel Chișinău din 15 mai 2017, privind sancționarea șefului IP Strășeni, și s-a dispus încetarea procedurii. În acest sens, s-a reținut că din procesul-verbal al ședinței de judecată rezultă, că procurorul a înaintat un demers prin care a solicitat să fie amendat șeful IP Strășeni, din motiv că nu a executat ordonanța de aducere silită emisă anterior și nu a întocmit careva raport pentru a-l informa despre măsurile întreprinse în vederea executării acesteia. Potrivit încheierii protocolare, s-a stabilit că, pentru neexecutarea încheierii de aducere silită în termen a inculpatului, s-a tergiversat examinarea cauzei. Instanța de recurs a stabilit că concluzia instanței de

apel privind neexecutarea ordonanței de aducere silită a inculpatului este pripită, or, șeful IP, prin scrisoarea expediată în adresa Procuraturii de Circumscripție Chișinău, a adus la cunoștința acuzatorului de stat despre imposibilitatea executării sarcinilor prestabilite în ordonanță, fiind anexată, în acest sens, confirmarea eliberată de Primărie, precum că inculpatul nu se află în teritoriu. S-a conchis că în speța dată nu este prezentă situația neexecutării ordonanței sau a încheierii de aducere silită prevăzută la pct. 2) alin. (4) art. 201 Cod de procedură penală și neinformarea instanței de apel despre imposibilitatea executării acesteia [9].

Considerăm că în speța menționată mai sus organelor de poliție le revine sarcina suplimentară de a efectua acțiuni privind posibilitatea stabilirii locului de aflare a inculpatului, prin audierea localnicilor din sat sau a rudelor acestuia, or, simpla confirmare eliberată de primărie că acuzatul nu se află în teritoriu nu este un argument plauzibil pe marginea imposibilității executării încheierii de aducere silită, or, la caz, se atestă executarea formală de către organele de poliție a obligațiilor sale.

Trebuie să menționăm că legea procesual penală reglementează mult mai amănunțit acțiunile organului de urmărire penală în cazurile de eschivare a acuzatului și anunțării acestuia în căutare, comparativ cu etapa judecării cauzei. Astfel, art. 287/1 CPP stabilește că urmărirea penală se suspendă în cazurile în care există unul din următoarele temeiuri care împiedică continuarea și terminarea ei: printre care se regăsește și cel că învinuitul a dispărut, sustrăgându-se de la urmărirea penală sau judecată, ori locul aflării lui nu este stabilit. Se atestă că, în acest caz, legiuitorul în special se referă la urmărirea penală, însă indică că învinuitul se sustrage și de la judecată. Considerăm că norma legală ar trebui modificată în partea ce ține de eschivarea învinuitului de la urmărirea penală, deoarece aceasta intră în contradicție cu art. 321 CPP, or, nu este real ca cauza penală să nu fie examinată în fond pe motiv că învinuitul abuzează de drepturile sale și nu se prezintă în fața organului de urmărire penală, astfel fiind prejudiciate interesele părții vătămate și încălcat scopul legii penale. În opinia noastră, în conținutul art. 287/1 CPP ar trebui să fie indicat că urmărirea penală se suspendă în cazul când învinuitul a dispărut, doar în situația când este imposibilă obiectiv continuarea urmăririi în lipsă.

De asemenea, pentru etapa urmăririi penale legiuitorul prescrie acțiunile organului de urmărire penală după suspendarea cauzei, astfel în art. 287/2 alin.(2) se indică că după suspendarea urmăririi penale, în cazul prevăzut la art.287¹ alin.(1) pct.2), organul de urmărire penală este obligat să ia măsuri, atât direct, cât și prin intermediul altor organe care exercită activitate operativă de investigații, în vederea identificării persoanei care poate să fie pusă sub învinuire. Procurorul, în mod periodic, dar nu mai rar decât o dată la 6 luni, va verifica măsurile de căutare pentru identificarea persoanei.

Art. 288 CPP stabilește investigațiile realizate în vederea căutării învinuitului, indicând că în cazul în care nu se cunoaște locul unde se află persoana pusă sub învinuire, și în cazul în care învinuitul, după înaintarea învinuirii, se ascunde de organul de urmărire penală, acesta înaintea procurorului propune pentru dispunerea investigațiilor. Procurorul, în baza propunerii organului de urmărire pe-

nală, după ce a studiat-o, sau din oficiu, dispune, prin ordonanță motivată, căutarea învinuitului. În ordonanță se va indica toată informația cunoscută privitor la persoana învinuitului care urmează să fie căutat. Căutarea învinuitului poate fi dispusă atât în cadrul exercitării urmăririi penale, cât și concomitent cu suspendarea ei.

Respectiv, se atestă că la propunerea organului de urmărire penală care trebuie să fie motivată, acuzatorul de stat adoptă ordonanța de anunțare în căutare a învinuitului cu suspendarea urmăririi penale, care se remite pentru executare organelor de poliție. Se atestă că, în acest caz, procurorul trebuie să aibă un rol activ și cel puțin o dată la 6 luni să verifice măsurile realizate pentru stabilirea locului de aflare a acuzatului.

Unii autori opinează că până la înaintarea propunerii pentru dispunerea investigațiilor, organul de urmărire penală este obligat să întreprindă toate măsurile posibile în vederea stabilirii locului aflării învinuitului, să verifice și să excludă așa împrejurări precum: decesul învinuitului, aflarea într-o instituție medicală, deținerea în stare de arest într-o altă cauză penală [11, p.52-53].

Astfel, aceste reglementări sunt unicele ce stabilesc aducerea silită și anunțarea în căutare a inculpatului absent la proces, alte prevederi în acest sens legea internă nu conține. Din aceste motive considerăm necesar în cele ce urmează să menționăm modul de aplicare potrivit unei practici judiciare prestabilite a instituțiilor aducerii silită și anunțării în căutare.

Astfel, inițial inculpatul se citează de către instanța de judecată la adresele indicate în actele cauzei penale, iar ulterior în cazul neînchinerii citației, în funcție de motivul indicat pentru nerecepționarea citației, prin încheiere se dispune aducerea silită a acestuia care se remite organelor de poliție din raza de domiciliu a acestuia pentru executare, sau obligarea acuzatorului de stat de a prezenta instanței informații cu privire la domiciliul acestuia potrivit Registrului de Evidență a Populației. În cazul în care parvine informația privind imposibilitatea executării încheierii de aducere silită de către organele de poliție, acuzatorul de stat prezintă instanței de judecată, în cazul dacă dispune, probe suplimentare pe marginea eschivării acuzatului, după care înaintează demers de anunțare a acestuia în căutare cu stabilirea unei măsuri preventive privative sau nu de libertate, în funcție de gravitatea infracțiunii pentru care acesta este învinuit. În cel mai bun caz, dacă inculpatul este învinuit în comiterea unei infracțiuni cu un pericol social sporit, în privința acestuia se aplică și măsură privativă de libertate, însă dacă este învinuit în comiterea unei infracțiuni ușoare sau mai puțin grave, se aplică o măsură non privativă de libertate. În cazul adoptării deciziei de anunțare în căutare a inculpatului, încheierea judecătorească se remite organelor afacerilor interne pentru executare, căruia la rândul său îi revine obligația de a remite instanței informația privind pornirea dosarului de căutare, după care instanța adoptă decizia de judecare în lipsă și purcede la examinarea cauzei în fond.

Procedura menționată supra o putem deduce și din decizia Colegiului penal al CSJ din 8 februarie 2016, potrivit căreia s-a admis recursul avocatului, s-a casat total încheierea Curții de Apel Chișinău, prin care s-a dispus aplicarea măsurii preventive sub formă de arest preventiv pe termen de 30 zile și anunțarea în căutare a inculpatului R.A., pe

motiv că la data de 23.12.2015, R.A. a recepționat contra semnătură, citația pentru ședința de judecată numită la 12.01.2016, însă la data și ora indicată nu s-a prezentat în ședințele de judecată și n-a informat instanța despre motivele imposibilității de a se prezenta, fiind dispusă amânarea examinării cauzei pentru data de 26.01.2016, cu punerea în sarcina procurorului aducerea forțată a acestuia. La următoarea ședință, a fost admis demersul procurorului și prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 26.01.2016, inculpatul a fost anunțat în căutare fiindu-i aplicată măsura preventivă - arestul preventiv pentru un termen de 30 zile. Instanța de recurs a stabilit că soluția instanței de apel privind arestarea preventivă și anunțarea în căutare a inculpatului nu este fondată, or, la materialele cauzei nu este anexată nici o informație ce ar confirma punerea în executare a aducerii forțate a inculpatului la ședința de judecată stabilită pentru data de 26.01.2016. Mai mult, constatarea neargumentată și neprobată a instanței că, „(...) prin ordonanța procurorului din 18.01.2016, s-a dispus aducerea silită a inculpatului în ședința de judecată, însă ultimul nu s-a prezentat nici la ședința de judecată a instanței de apel din data de 26.01.2016, contravine circumstanțelor cauzei, or, potrivit ordonanței menționate s-a dispus aducerea silită a inculpatului la ședința de judecată stabilită pentru data de 09.02.2016. Astfel, împrejurările nominalizate denotă în mod concludent că încheierea contestată nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția [6].

În urma analizei speței citate supra, putem conchide că instanța superioară a casat decizia adoptată la caz, pe motiv că nu a fost respectată ordinea asigurării prezenței inculpatului la proces, astfel încât după citarea legală a acestuia instanța urma să dispună aducerea silită, acțiune procesuală ce nu a fost realizată la caz, respectiv anunțarea inculpatului în căutare s-a considerat drept lipsită de temei legal.

De asemenea, în opinia sa separată la cauza de examinare a recursului în anulare declarat de avocatul Ion Graur în interesele condamnatului R.O. împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bender și deciziei Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție, judecătorul Curții Supreme de Justiție Ion Arhiliuc, a invocat asupra modului în care s-a desfășurat procesul penal în ansamblul său, în sensul art. 6 al Convenției nu a fost echitabil deoarece judecarea cauzei a avut loc în lipsa inculpatului, care nu a fost anunțat în căutare, nefiind pornită procedura de căutare de către poliție în condițiile art.321 alin.(5) CPP - nici în prima instanță, nici în instanța de apel. Or, instanța de apel, a dispus doar aducerea silită a inculpatului pe o singură adresă s. Colibaș, r-nul Cahul, pe când, conform procesului-verbal de audiere a lui R.O. în calitate de învinuit, acesta locuiește în mun. Chișinău, str. Costiujeni, 25, ap.18. Totodată, instanța de recurs n-a luat toate măsurile care erau posibile de citare a inculpatului R.O. pentru participarea acestuia în ședința de judecată a instanței de recurs, astfel, cazul devine șocant în situația de drept când acesta a fost condamnat definitiv și irevocabil în toate cele trei instanțe în lipsa lui și fără audierea în direct măcar a unei persoane [13].

Un caz concludent despre modul de judecare a cauzei în lipsa inculpatului potrivit legislației interne și constatarea unei decizii legale în acest sens la caz, ar putea fi relevat din Decizia Colegiului penal al Curții Supreme

de Justiție emisă în privința lui V. Mihai, potrivit căreia judecarea cauzei în fond și apel a fost examinată în lipsa inculpatului care a fost condamnat pentru fapta imputată. Avocatul acestuia a contestat actele judiciare la caz pe motiv că nu cunoaște motivele absenței inculpatului la acțiunile procesuale la faza judecării cauzei penale. Se admite că neprezentarea acestuia în ședința de judecată și neinformarea instanței despre acest fapt are la bază temeiuri obiective și justificate. Nefiind prezent la procedura de administrare a probelor, în contradictoriu cu partea acuzării, inculpatul practic a fost privat de dreptul de a prezenta probe în apărare, de a alege procedura de examinare a cauzei, de a pune întrebări martorilor, de a răspunde el însuși la întrebările participanților la proces [8].

Prin decizia sa Curtea a hotărât inadmisibilitatea recursului reținând că în conformitate cu prevederile art. 351 Cod de procedură penală, la numirea cauzei spre judecare instanța de judecată dispune citarea persoanelor necesare pentru examinarea cauzei. La soluționarea chestiunii judecării cauzei în lipsa vreuneia din părți sau a altor persoane citate, instanța decide în modul prevăzut de dispozițiile respective ale art. 362 Cod de procedură penală. Curtea a reținut obligația instanței de înștiințare legală a participantului la proces, iar nerespectarea acestei obligații indică la casarea hotărârii judecătorești, în special când se stabilește că persoana nu a avut posibilitatea de a se prezenta și nu a avut posibilitatea de a anunța despre această imposibilitate. Curtea a statuat că persoana care era în imposibilitate de a se prezenta conform citării are obligațiunea de a confirma și imposibilitatea de a anunța instanța respectivă despre imposibilitatea de a se prezenta.

Din materialele cauzei în speță Curtea a stabilit, că inculpatul a fost citat de mai multe ori la ședințele de judecată în prima instanță, însă nu s-a prezentat, prin încheierea instanței de fond fiind anunțat în căutare cu pornirea dosarului de căutare de organele de poliție, fiind dispusă judecarea cauzei în lipsa inculpatului potrivit art. 321 Cod de procedură penală. Din lucrările dosarului, Curtea a reiterat că nu se confirmă prin careva probe faptul imposibilității inculpatului de a se prezenta și nu a înaintat în acest sens careva solicitări, precum și acel fapt că nu a avut posibilitatea de a anunța instanțele despre imposibilitatea prezentării, fiind constatat că inculpatul, de fapt s-a eschivat de a se prezenta în fața instanței de judecată, manifestând și ne-respect față de aceasta, fapt pentru care instanțele de fond justificate au dispus examinarea cauzei în lipsa inculpatului.

Prin sentința Judecătoriei Bălți din 26 noiembrie 2018, de asemenea se atestă judecarea cauzei în lipsa inculpatului S.S., după constatarea faptului că acesta, eschivându-se de a se prezenta în ședința de judecată la nenumăratele înștiințări legale, aducere silită, a fost anunțat în căutare în baza încheierii instanței de judecată fiind intentat dosar de căutare [4].

Însă în sentința Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 27 februarie 2019 se menționează că cauza a fost examinată în lipsa inculpatului, conform prevederilor art.321 alin.(2) pct.1) CPP, inculpatul eschivându-se de la prezentarea în ședința de judecată, fiind pornit dosarul de căutare, fără a indica acțiunile în temeiul cărora s-a stabilit eschivarea acestuia de la proces, precum și realizarea procedurii de aducere silită [3].

Urmează a fi relevat că procedura expusă supra nu este reglementată de legea internă, însă este o practică stabilită de către instanțele judecătorești. Or, legea nu stabilește termenul posibil de examinare a cauzei după intentarea dosarului de căutare, urmează instanța să mai efectueze verificări pe marginea dosarului de căutare intentat, organul de poliție trebuie sau nu să informeze instanța pe marginea acțiunilor realizate.

În practică intervin dificultăți prin judecarea cauzei în termen mare în cazul când acuzatorul de stat invocă diferite motive și termene suplimentare pentru stabilirea locului de aflare a inculpatului, care în fapt se eschivează de la instanță și tergiversează înaintarea demersului privind anunțarea în căutare, astfel instanța din oficiu nu poate decide anunțarea inculpatului în căutare și nu dispune de alte pârghii, doar urmează să amâne judecarea cauzei, astfel fiind prejudiciate interesele victimelor.

Se întâmpină dificultăți și în cazul depistării locului de aflare a inculpatului pe timp de noapte în baza încheierii de anunțare în căutare emise anterior, în privința căruia nu este stabilită măsură preventivă privativă de libertate, astfel organele de poliție ce l-au identificat sunt în imposibilitate să-l rețină deoarece lipsește temeiul legal de priverare de libertate a acestuia. În atare condiții de la acesta se ia obligația în scris privind prezentarea la sediul instanței după care inculpatul se eliberează, însă în cele mai dese cazuri, acesta nu se prezintă la instanță.

Cu titlu de exemplu am putea menționa cauza penală de învinuire a lui R.G. aflată pe rol la Judecătoria Bender, care este învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 287 Cod Penal și care a fost anunțat în căutare, fiind identificat de către organele de poliție acesta a semnat declarația privind obligarea de a se prezenta la sediul instanței, ulterior însă acesta a refuzat să se prezinte la judecată, invocând că este cetățean al regiunii transnistrene în mod repetat acesta fiind anunțat în căutare. Se atestă că organele de poliție erau în imposibilitate de a-l aduce silit, reieșind din situația politică tensionată în stânga Nistrului [2].

Aici am putea exemplifica cauza penală, examinată de Colegiul Penal al Curții Supreme de Justiție la recursul declarat de avocatul Uncu Natalia în numele inculpatului C. Serghei, împotriva încheierii Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 13 iulie 2016, prin care a fost admis demersul procurorului Pasat Liliana privind anunțarea în căutare și aplicarea măsurii preventive sub formă de arest în privința inculpatului C. Serghei, potrivit căreia recursul declarat a fost respins. Potrivit materialelor cauzei se atestă că în cadrul examinării cauzei penale în apel, procurorul a înaintat demers, prin care a solicitat de a-l anunța în căutare pe inculpatul S. Cojocari și a aplica în privința lui măsura preventivă sub formă de arest pe un termen de 30 de zile, cu eliberarea mandatului de arest, din motiv că inculpatul nu s-a prezentat în ședințele de judecată în pofida faptului că prin sentința instanței de fond, acestuia i-a fost aplicată interdicția de a nu-și schimba domiciliul fără consimțământul organului de probațiune, însă acesta ignorând interdicția dată, a părăsit domiciliul, plecând la muncă peste hotarele R. Moldova, ceea ce face imposibilă examinarea cauzei și duce la tergiversarea acesteia. Cererea acuzatorului a fost admisă fiind constatată de către instanța de judecată inculpatul fiind citat legal prin citațiile recomandate, cu avizele de recepție, fără vreun motiv întemeiat, intenționat nu s-a prezentat în

ședințele de judecată, iar fiind dispusă aducerea silită a inculpatului, s-a constatat imposibilitatea executării încheierilor, pe motiv că S.C., reieșind din materialele parvenite de la IP Briceni și adeverințele Primăriei, este plecat la muncă peste hotarele țării [7].

Astfel, instanța de apel a conchis că inculpatul se eschivează cu rea-voință de a se prezenta în fața instanței, a părăsit domiciliul, ceea ce face imposibilă asigurarea lui la proces, din care motiv a ajuns la concluzia că există temeiuri rezonabile că acesta intenționat se ascunde de instanță, iar o altă măsură preventivă nu va asigura comportamentul procesual al inculpatului, întru desfășurarea procesului și examinarea cauzei în termeni rezonabili. Considerăm că decizia instanțelor de judecată este una corectă, la caz fiind atestată eschivarea intenționată de la instanță a inculpatului care are cunoștință despre examinarea unei cauze penale în privința sa, fiindu-i aplicată și interdicția de a schimba domiciliul, însă a plecat peste hotarele Republicii Moldova, fără a comunica noua sa adresă sau a depune o cerere de examinare a cauzei în lipsa sa.

În lucrarea sa „Executarea mandatului de aducere. Opinii critice, propuneri de lege ferenda”, autorul I.Rusu [15] indică că din interpretarea textului legii ce reglementează mandatul de aducere, se deduce că organul însărcinat cu executarea mandatului va conduce forțat (eventual încătușat) pe inculpat în fața instanței, în cazul dacă acesta refuză să se prezinte. Opinie care nu poate fi împărtășită deoarece considerăm că atare acțiuni atentează la drepturile inculpatului, or, din moment ce în privința acestuia nu este stabilită o măsură privativă de libertate, el nu poate fi încătușat, în acest caz organul de poliție dispune de dreptul întocmirii unui raport pe marginea comportamentului inculpatului, după care instanța va soluționa modul de acțiune pe viitor, prin schimbarea măsurii preventive în una privativă de libertate ce va asigura prezența inculpatului la proces. Măsura propusă de aducere forțată în cătușe a inculpatului, constituie o ingerință în raport cu cauza pentru care este dispusă și nu corespunde scopului necesar într-o societate democratică.

Volonciu Nicolae în lucrarea sa „Tratat de procedură penală” indică că aducerea silită a inculpatului nu este condiționată de prealabila sa citare, neurmată de prezentare. Dacă în interesul judecății, instanța consideră necesară prezența inculpatului, emite de la început un mandat de aducere, fiind însă obligată să motiveze această măsură deosebită [17, p.175]. Nu putem împărtăși opinia autorului, deoarece aducerea silită este o măsură procesuală restrictivă care se execută de către organele de poliție, astfel fiind încălcat dreptul inculpatului de a se prezenta benevol, în urma citării legale a acestuia de către instanța de judecată. Nu este clar care ar fi acea necesitate stringentă de a asigura prezența inculpatului în mod silit, dacă am raporta această acțiune procesuală drepturilor și intereselor legitime ale inculpatului prin prisma citării legale și asigurării prezenței benevole a acestuia. Astfel, considerăm absurd dispunerea aducerii silită a inculpatului la proces în lipsa unei înștiințări legale, or, considerăm că în mod obligatoriu, inițial urmează a fi realizată procedura de citare, după care în cazul dacă inculpatul citat legal nu se prezintă benevol, poate fi dispusă aducerea silită.

Mult mai dificilă este situația privind modul de anunțare în căutare prin imposibilitatea stabilirii unei măsuri preven-

tive în cazul când inculpatul este judecat pentru comiterea unei infracțiuni ce nu se pedepsește cu închisoarea, astfel încât această modalitate de asigurare a prezenței poartă un caracter formal, or, dacă acesta refuză să fie escortat la sediul instanței, asigurarea prezenței este imposibilă.

Aici am putea invoca o cauză asemănătoare de învinuire a lui C.V.; învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 264/1 alin. (1) Cod Penal, judecat de către Judecătoria Bender [1]. Potrivit actelor cauzei, se atestă că cauza a parvenit în adresa instanței la 30 decembrie 2015, mai mult de 5 ședințe fiind amânate din motivul neprezentării inculpatului, iar încheierile de aducere silită nu au fost executate pe motivul că acesta nu se afla la adresa de domiciliu. Prin încheierea instanței din 29 martie 2016, inculpatul a fost anunțat în căutare, la 5 mai 2016, fiind stabilit locul de aflare a acestuia și semnată o recipisă potrivit căreia își asumă obligația de a se prezenta la ședințele de judecată. Ulterior, inculpatul, în mod repetat, nu se prezenta la sediul instanței, fiind anunțat repetat în căutare, după care, la data de 16 august 2016, a fost adoptată sentința de condamnare în lipsă. În privința inculpatului nu putea fi aplicată măsura preventivă privativă de libertate, deoarece sancțiunea pentru infracțiunea incriminată nu prevedea pedeapsa închisorii.

Într-o altă cauză penală, examinată în Federația Rusă, au fost numite 15 ședințe de judecată, însă inculpatul nu s-a prezentat la nici una din acestea, cu emiterea a 6 încheieri de aducere silită a acestuia și care nici una nu a fost executată, inculpatul fiind anunțat în căutare de 5 ori, însă, în pofida faptului că acesta era găsit, ulterior în mod repetat se eschiva de la prezentare în instanță. În final, după expirarea unui termen de 2 ani 5 luni, cauza penală fiind încetată în legătură cu intervenirea prescripției, parvenind cererea inculpatului în acest sens remisă instanței prin intermediul miliției, sentința fiind adoptată în lipsa acestuia. Astfel, partea vătămată a fost privată de dreptul la judecarea cauzei sale într-un termen rezonabil și accesul liber la justiție, cauzat prin abuzul de drepturile sale din partea inculpatului [19].

În atare condiții, considerăm că legiuitorul urmează să stabilească posibilitatea anunțării în căutare cu reținerea persoanei pentru 72 ore, în cazul când inculpatul este învinuit în comiterea unei infracțiuni, pentru care legea nu stabilește pedeapsa închisorii. Totodată, urmează a fi operate modificări în legea internă pe marginea reglementării procedurii de anunțare în căutare, în condițiile elucidate supra, deoarece procedura privind anunțarea în căutare este o premisă pentru adoptarea deciziei de judecare a cauzei în lipsa inculpatului, iar prevederi legale ce ar reglementa instituția dată nu sunt. Urmează a fi stabilit prin lege obligația că, inițial, instanța trebuie să fie informată într-un termen rezonabil de către organele de poliție că măsurile întreprinse în vederea identificării inculpatului nu s-au soldat cu succes.

În concluzie, am putea menționa că aducerea silită și anunțarea în căutare sunt măsuri procesuale suplimentare dispuse de către instanța de judecată în vederea asigurării prezenței inculpatului la proces și disciplinării față de obligația sa de a se prezenta în fața organului de drept, după citarea legală a acestuia, care oferă posibilitatea adoptării unei decizii legale la caz pe marginea judecării cauzei în lipsa inculpatului. Considerăm obligativitatea dispunerii acestor măsuri procesuale în vederea stabilirii cu

certitudine a faptului eschivării acuzatului de instanță în cazurile când judecarea cauzei are loc în lipsa inculpatului.

Referințe bibliografice:

1. Cauza penală nr. 11-1-992-30122015, aflată pe rol la Judecătoria Bender de învinuire a lui C.V. în comiterea infracțiunii prevăzută la art. 264/1 alin. (1) CP RM.
2. Cauza penală nr. 11-1-184-22032016 aflată pe rol la Judecătoria Bender, de învinuire a lui R.G. în comiterea infracțiunii prevăzută la art.287 CP RM.
3. Cauza penală nr. 12-1-40477-09062017 examinată de Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, în privința lui B.I. în comiterea infracțiunii prevăzută la art. 186 și art.264 CP RM.
4. Cauza penală nr. 09-1-10078-03072018, aflată pe rol la Judecătoria Bălți de învinuire a lui S.S. în comiterea infracțiunii prevăzută la art.264 CP RM.
5. Codul de procedură penală a României. Nr.135 din 1 iulie 2010. În: *Monitorul Oficial al României*, 2010, Partea I, nr. 486. În vigoare de la 1 februarie 2014.
6. Decizia Curții Supreme de Justiție din 8 februarie 2016. Dosar nr.1r-arest-1/2016 de examinare a recursului declarat de avocatul L.G. împotriva încheierii Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 26 ianuarie 2016.
7. Decizia Curții Supreme de Justiție din 2 august 2016. Dosar nr.1r-arest-10/2016, în cauza penală de învinuire a lui C.S.
8. Decizia Curții Supreme de Justiție din 1 februarie 2017. Dosar nr.1ra-268/2017, în cauza penală de învinuire a lui V.M.
9. Decizia Curții Supreme de Justiție din 3 iulie 2018. Dosar nr.1r-20/2018 privind recursul declarat de M.G. împotriva încheierii protocolare a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău cu privire la aplicarea amenzii judiciare.
10. Dolea I. *Comentariu aplicativ al Codului de Procedură Penală*. Chișinău: Cartea Juridică, 2016. 1172 p.
11. Dolea I., Roman D., Vizdoagă T. ș.a. *Drept procesual penal. Partea specială*. Vol. II. Chișinău: Cartdidact, 2006. 335p.
12. Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului. Nr. 320 din 27.12.2012. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2013, nr. 42-47.
13. Opinia separată a judecătorului Arhiciul Ion din 23 ianuarie 2012, pe cauza penală în privința lui R.O. Dosarul nr. 4-1re-7/2012.
14. Rusu V., Gavajuc S., Gheorghies A. ș.a. *Dicționar de drept procesual penal*. Chișinău: Pontos, 2012. 248 p.
15. Rusu I. Executarea mandatului de aducere. Opinii critice, propuneri *de lege ferenda*. În: *Revista Dreptul*, 2004, nr. 5, p.189-195.
16. Statutul cercetării judecătorești în procesul penal din 20 noiembrie 1864. <http://constitution.garant.ru/history/act1600-1918/3137/> (vizitat 16.04.2019)
17. Volonciu N. *Tratat de procedură penală. Partea specială*. Vol. II. București: Editura Paiadeia, 1996. 513 p.
18. Медведев С. Привод как мера процессуального принуждения, применяемая органом дознания в отношении лиц, не являющихся подозреваемыми или обвиняемыми. В: *Право: современные тенденции: материалы V Междунар. науч. конф. (г. Краснодар, февраль 2018 г.)*. Краснодар: Новация, 2018, с.49-51.
19. Трубников Т.В. Рассмотрение дела в отсутствие подсудимого в системе упрощенных судебных уголовно-процессуальных производств РФ. В: *Вестник Томского государственного университета*, 2008, №315, с.127-133.